

Verkiezingsprogramma Lijst 17

2010-2014

Lijst 17 Leef(t) met LEF!

7 mei 2010.

Voorlopige versie: Opmaak en voorblad worden nog binnen 48 uur onder handen genomen.

Lijst
17

TO-DO-List:

1. Handen af van de stuFi!
2. ~~Achte~~ reductie van de bureaucratie!!
WTF?!
3. Waarom zijn huizen zo duur?
Betalbaar wonen voor jongeren!
4. Softdrugs legaal maken!
5. OV-kaart -> van MBO tot WO.
(dus gewoon vanaf het eerste studiejaar!)
6. De sleutel voor integratie ligt bij jongeren: Wij kunnen het verschil maken!
7. Privé blijft privé...
huys af checken ...ook op het internet!
8. Let's go Dutch: jongeren en ouderen delen de rekening van de vergrijzing.
9. Leegstaande kantoorpanden? Maak er studentenkamers van!
10. Tijdelijke uitkeringen: oké! → Maar... snel weer aan het werk!
11. Openbaar vervoer!!!
Goedkoper. & Meer nachtnet!
12. ~~Fiscalisering, inflatiecorrectie, sociale cohesie~~

A LOT to do... ☹

Minder regels &
"weten waar je
wezen moet".

CUT-LIST

13. AOW leeftijd naar 68 jaar.
14. Joint Strike Fighter: NIET aanschaffen.
15. Hypotheekrenteaf trek? Geleidelijk afschaffen vanaf €300.000,-
16. Back to Basic: Maximaal 10 ministeries!
17. Bank met staatssteun? Geen bonussen aan de top!

Begrijpelijke taal in de politiek!

Inhoudsopgave

	Pagina
Voorwoord	3
Inleiding	4
Hoofdstuk 1: Onderwijs	5
Hoofdstuk 2: Wonen	8
Hoofdstuk 3: Werken	9
Hoofdstuk 4: Infrastructuur	10
Hoofdstuk 5: Volksgezondheid	11
Hoofdstuk 6: Klimaat en milieu	12
Hoofdstuk 7: Privacy (en internet)	13
Hoofdstuk 8: Integratie	14
Hoofdstuk 9: Economie	15
Hoofdstuk 10: Bureaucratie en duidelijke taal	16
Hoofdstuk 11: Overig	17
Legalisering softdrugs	18
Hoofdstuk 12: Bezuinigen (de Cut-list)	19
Hoofdstuk 13: Joint Strike Fighter <u>niet</u> aanschaffen	19
Hoofdstuk 14: AOW-leeftijd naar 68	20
Hoofdstuk 15: Hypotheekrenteaftrek	20
Hoofdstuk 16: Banken met staatssteun geen bonussen	20
Hoofdstuk 17: Back to Basic: Maximaal 10 ministeries!	21
Nawoord	22

Voorwoord

Nederland, 7 mei 2010,

Geachte landgenoten,

Het allereerste partijprogramma van Lijst 17; de allereerste landelijke politieke partij die de toekomst bekijkt vanuit het perspectief van jongeren.

Het is ons een eer en genoegen om na amper beraad en na enkele weken met weinig slaap ons partijprogramma te presenteren. Het is een uitdagend en leerzaam proces geweest. Nu eens confronterend, dan weer inspirerend of zelfs schokkend.

5

Een kleine kanttekening dient te worden gezet. Slechts twaalf dagen geleden werd onze partij opgericht en maakten veel partijgenoten voor het eerst in levenden lijve kennis met elkaar. Een partijprogramma is de politieke kern van een partij, maar zeker niet het enige dat moet gebeuren wanneer je een landelijke politieke partij lanceert. Vandaar dat we onmogelijk kunnen stellen dat het nu voorliggende programma, met alle haast waarin het tot stand is gekomen, alles heeft wat wij ervan hebben verlangd. De samenhang kan wat beter, de formulering scherper. Er zijn enkele onderwerpen onbesproken, enkele maatregelen niet verkend en een aantal consequenties niet berekend. Dit gaan we uiteraard zo snel mogelijk doen.

Maar laten we vooral kijken naar wat er wél ligt. Een programma dat zich richt op de toekomst, dat rekening houdt met alle Nederlanders, maar vooral met de generaties die zich warmlopen voor de arbeidsmarkt of net zijn begonnen met werken. Met standpunten die een balans uitstralen tussen mens en milieu en economie en die de lasten eerlijk verdelen. We hebben laten zien dat een jongerenpartij geen one issue partij hoeft te zijn. We hebben ook laten zien dat er een positieve manier is om te kijken naar onze maatschappij, naar participatie op de arbeidsmarkt en naar integratie.

Lijst 17 wil de stem van jongeren versterken, Lijst 17 wil begrijpelijke en open politiek bedrijven en in beginsel iedereen bij onze samenleving betrekken. Lijst 17 staat voor respectvol omgaan met de medemens, met onze omgeving en met onze planeet. Wij investeren in de generaties van nu en zo bereiden we Nederland voor op de toekomst.

We zijn benieuwd naar de reacties en we zijn altijd bereikbaar voor suggesties, commentaar en complimenten.

Tot slot: veel leesplezier gewenst. En welke partij je voorkeur ook heeft, vergeet in ieder geval niet te stemmen op 9 juni!

Inleiding:

Veel jongeren hebben niets met de politiek. Dat is de conclusie die vaak wordt getrokken als jongeren massaal niet komen opdagen op politieke debatten of bij verkiezingen.

Maar laten we dit duidelijk stellen: ook deze jongeren vinden politiek ontzettend interessant. Politiek is namelijk overal een mening over hebben, het leuk vinden om na te denken over maatschappelijke problemen, vraagstukken van verschillende kanten te bekijken daarover in discussie gaan. En dat doen ze allemaal maar al te graag.

En natuurlijk hebben veel jongeren niets met de politiek in Den Haag of in de gemeenteraden. De huidige politici spreken hen niet aan. Vaak letterlijk niet, vaak in woorden die hen vreemd zijn. En dat is zo ontzettend zonde, want alles is politiek. Je kans op een baan, de kwaliteit van onderwijs, de prijs van een sigaret etc. Dat politici jongeren niet goed aanspreken is een van de belangrijkste redenen voor de lage opkomst bij verkiezingen onder jongeren.

Wij willen daar verandering in brengen. Wij willen laten zien dat stemmen nuttig en leuk kan zijn. Wij geven jongeren een stem en vertellen hen duidelijk wat we gaan doen met Nederland als ze op ons stemmen.

Daarnaast wil ik van deze inleiding gebruik maken om toe te lichten hoe dit programma tot stand is gekomen. In de afgelopen weken hebben de 34 mensen op de lijst, samen met een aantal studentenverenigingen, experts, veel jongeren op straat en online, input geleverd. Zij hebben alles wat zij belangrijk vonden naar de programmacommissie gestuurd. Vervolgens hebben verschillende mensen uit de partij een of twee onderwerpen onder hun hoede genomen waar ze zich extra in hebben verdiept en ook het resultaat hiervan ging naar de programmacommissie. Deze commissie heeft toen na een dag voorbereiding en na een ellenlange zitting, de standpunten overgehouden die goed te verdedigen waren en breed gedragen werden in de partij. Om dat te controleren zijn alle standpunten ter stemming gebracht op een vergadering waarbij bijna de gehele partij aanwezig was, dit was op 2 mei jongstleden. Vervolgens werden daaruit gezamenlijk 17 speerpunten gekozen en deze werden dinsdagochtend gepresenteerd. Vanaf woensdag was het vooral keihard schrijven.

We zijn ons er van bewust dat dit document niet voor iedereen evenveel uitnodigt om te lezen. Dit document is dan ook vooral bedoeld voor journalisten en voor wie het volledige partijprogramma wil

lezen. We komen in de loop van de week met een toegankelijke samenvatting van dit programma dat kort, concreet en bondig is geformuleerd, in enkele pagina's.

Ter afsluiting nog twee veelgestelde vragen.

- 1) **Menen jullie dit serieus?** Ja, dit is volledig serieus. Wij werken met man en macht om met zoveel mogelijk zetels in de Kamer te komen.
- 2) **Wie is jullie doelgroep?** Het gebruik van het woord 'jongeren' kan misleidend zijn. We willen de kloof verkleinen met alle jongeren die ver van de politiek staan en we willen hen naar de stembus krijgen. Voor de rest zijn in ieder geval alle scholieren, studenten, ouders van studenten, iedereen die net begint met werken en jonge gezinnen deel van de doelgroep en ook zeer gebaat bij onze standpunten. Zoals wij zullen betogen in ons verkiezingsprogramma geloven wij dat dit uiteindelijk voor heel Nederland het beste zal uitpakken. Dus stem gerust ook op ons.

Hoofdstuk 1: Onderwijs

Lager en middelbaar onderwijs

Goed onderwijs moet volgens Lijst 17 draaien om het zo goed mogelijk voorbereiden van de leerlingen op de toekomst. Scholen zijn geen leerfabrieken, maar een plaats waar je je persoonlijk kunt ontwikkelen en waar je leert zelfstandig te denken. Tegelijkertijd blijven taal en rekenen essentiële onderdelen van het onderwijs. Lijst 17 vindt dat scholen ook een maatschappelijke rol hebben. Hieronder verstaan we onder andere het bijbrengen van sociale vaardigheden. Scholieren moeten weerbaar zijn en voor zichzelf leren opkomen. Op dit gebied bestaan al veel initiatieven die we willen steunen zoals 'Discussiëren kun je leren' en 'Gelijk = Gelijk'. Aan het eind van de middelbare school moeten scholieren weten waar ze goed in zijn en wat ze daarmee kunnen. Ze moeten zijn klaargestoomd voor een succesvolle doorstroming naar het vervolgonderwijs.

Een samenleving valt of staat met goed onderwijs. De generaties die nu opgroeien zullen over enige jaren het land moeten onderhouden en vooruit helpen. De beroepsbevolking wordt kleiner terwijl de groep die onderhouden moet worden alleen maar groter wordt. Daarom is het essentieel dat de generaties die nu opgroeien goed opgeleid zijn. Een goed opgeleide bevolking leidt namelijk tot meer kennis, meer innovatie, meer export en meer succesvolle ondernemers. Goed onderwijs kan schooluitval voorkomen en jeugdwerkloosheid beperken. Onderwijs is de motor van onze economie.

MBO, HBO en WO

Investeren in het onderwijs is investeren in onze toekomst. Daarom zeggen wij:

Speerpunt: Handen af van de Stufi! (studiefinanciering)

Jongeren moeten de mogelijkheid hebben om zichzelf te kunnen ontwikkelen, ook als ze geen rijke ouders hebben. De basisbeurs maakt het voor veel jongeren net mogelijk om (met een bijbaantje) te kunnen studeren. Zonder die basisbeurs is dat voor veel jongeren onmogelijk. Uit onderzoek onder

14,000 studenten¹ blijkt dat 1 op de 5(!) studenten stopt met studeren als de basisbeurs wordt afgeschaft. Van de scholieren en MBO'ers is dat zelfs 42%!

- Daarbij krijgt driekwart van de studenten op dit moment extra geld (gemiddeld 314 euro per maand) van hun ouders. Ruim 70 % van de ouders geeft aan deze bijdrage niet te kunnen verhogen.
- 72 % van de studenten geeft aan dat extra werken (bijbaan) negatieve gevolgen heeft voor de studieprestaties. Als de basisbeurs wordt afgeschaft gaat dat dus ook nog eens ten koste van de studieresultaten. Dit zou het einde van de kenniseconomie betekenen.

De cijfers laten zien dat de basisbeurs doorslaggevend is in de keuze om te gaan studeren. Daarom gaan wij keihard strijden om deze te behouden.

Natuurlijk bestaat onderwijs uit veel meer dan alleen de studiefinanciering. De kwaliteit van het onderwijs moet over de hele linie omhoog en we kunnen hele verhandelingen volschrijven over wat er moet veranderen. Zo willen we niet langer HBO's en universiteiten uitknijpen met constante bezuinigingen. Om ons verkiezingsprogramma leesbaar te houden beperken we ons tot een samenvatting door enkele concrete maatregelen te noemen.

<i>Wat gaan we doen?</i>	<i>Hoe gaan we het doen?</i>	<i>Waarom is dat nodig?</i>
Meer stageplekken creëren voor scholieren en studenten.	We laten de overheid hierin het voortouw nemen en creëren extra stages bij overheidsinstellingen. Daarbij gaan we dit extra stimuleren bij de publieke sector en in het bedrijfsleven.	Voor veel jongeren is een stage een verplicht onderdeel van de opleiding, voor anderen is het een mogelijkheid. In ieder geval is een stage een erg leerzame ervaring. Een vak leer je vaak pas echt in de praktijk. De opgedane kennis en contacten vertalen zich uiteindelijk eerder naar een nieuwe baan.
Ruim 40,000 jongeren verlaten jaarlijks hun school zonder startkwalificatie (havo-, vwo- of mbo-diploma vanaf niveau 2) . Dit aantal willen wij in 2014 hebben gehalveerd.	- Het EVC-traject (Erkennen van Verworven Competenties) wordt uitgebreid en vaker ingezet. Dit is een project waarbij jongeren met hun competenties en werkervaring versneld een erkend certificaat/diploma kunnen halen, toegespitst op hun kwaliteiten. - Veel leerlingen vallen uit omdat ze niet binnen het	Op dit moment kampen vooral het VMBO en MBO met veel schooluitval. Voor voortijdig schoolverlaters is de kans op een baan een stuk kleiner. Verder blijkt uit rapporten van de inspectie dat veel MBO's onder de maat presteren. We gaan onderzoeken hoe we dit het beste kunnen oplossen. Het is duidelijk dat dit de kern is waarmee we veel schooluitval

¹ Onderzoek LSVB onder 14.000 studenten/scholieren/MBOers/Ouders
http://reddestufi.nl/pdf/Onderzoeksbureau_LSVb-Studiefinanciering_is_heilig.pdf

	schoolstelsel passen. Voor ons is de leerling het belangrijkste. Het stelsel is slechts het middel. - Veel jongeren vallen uit omdat ze niet uitgedaagd worden, of omdat ze niets hebben met theorie. Voor de laatste categorie moet de focus liggen op praktijkonderwijs.	kunnen voorkomen.
Speerpunt: OV-jaarkaart voor alle studenten, van MBO tot WO, zelfs als je nog geen 18 bent.	Nog steeds moeten veel studenten een heel stuk reizen voor hun opleiding. Zonder OV zijn ze daar gemiddeld € 1700 per jaar aan kwijt. Wij willen de OV-regeling voor studenten behouden, maar vinden dat deze ook moet gelden voor jongeren onder de 18. Dit kost ongeveer € 120 miljoen.	Zonder deze regeling kunnen veel jongeren het zich niet permitteren om te studeren. Daarnaast is studeren meer dan alleen naar college gaan. Een OV-kaart maakt studenten mobiel en geeft ze de kans ook buiten de woon- of studieplek dingen te ondernemen die goed zijn voor de ontwikkeling.
Schaalvergroting (deels) terugdraaien.	Er moet een limiet komen aan het aantal scholieren dat onder hetzelfde overkoepelende bestuur in een basis- of middelbare school zit. Leraren kennen hun leerlingen weer bij naam en bestuurders moeten weten wat er speelt. Dit komt het onderwijs ten goede.	Een aantal bestuurders van scholengemeenschappen hebben elke band met de werkvloer verloren. Het zorgt voor een extra laag management en zo ontstaat er een kloof tussen de realiteit van alledag en het bestuur. Die kloof moet verdwijnen.
Alleen gekwalificeerde docenten voor de klas zetten.	Het aantal niet-gekwatificeerde docenten moet omlaag. Vanwege het lerarentekort is dat lastig. We willen het tekort tegengaan door het vak van leraar interessanter te maken. Dat kan bijvoorbeeld door ze vaker in te zetten als onderwijsdeskundigen en ze te betrekken bij het verbeteren van het onderwijs. Daarnaast gaan we stimuleren dat ze zich	Leraar zijn is nog steeds ondergewaardeerd. Dat is heel jammer, want zonder onderwijs zijn we nergens. Toch moeten we ervoor waken om niet zomaar iedereen voor de klas te zetten. Niet-gekwatificeerde leraren kunnen via een EVC-traject of de PABO hun kwalificatie halen.

	goedkoop kunnen verdiepen op HBO's en universiteiten en meer doorgroeimogelijkheden krijgen. Carrière voor de klas.	Tot slot: betere leraren betekent beter onderwijs. Simpel.
Betere begeleiding voor leerlingen van speciaal onderwijs naar maatschappelijke participatie.	Voor veel leerlingen in het speciaal onderwijs is het moeilijk om aansluiting te vinden op de arbeidsmarkt. Wij willen dat daar betere begeleiding voor komt.	Wij vinden dat iedereen een goede kans moet krijgen om mee te draaien in onze maatschappij. Zeker wanneer ze dit zelf ook graag willen.

Hoofdstuk 2: Wonen

Jongerenhuisvesting

Lijst 17 staat voor een stabiele woningmarkt waar iedereen een fatsoenlijke woonruimte moet kunnen huren of kopen. Dat is niet voor alle bevolkingsgroepen even eenvoudig. Speerpunt: **We zetten ons in voor betaalbare huur- en koopwoningen voor jongeren en starters.**

Er zijn te weinig studentenkamers, maar het aantal leegstaande kantoorpanden wordt elk jaar groter. **Speerpunt: Lijst 17 wil dat kantoorpanden die twee jaar leeg staan geschikt worden gemaakt voor studentenwoningen.** Zo wordt het tekort verkleind en zullen de prijzen stabiliseren.

Hoe gaan we dit aanpakken? Veel kantoorruimtes zullen, ook wanneer het financieel beter gaat, leeg blijven staan. Momenteel mag de bestemming van leegstaande kantoren maar voor vijf jaar worden gewijzigd. Voor vijf jaar is het vaak niet zo rendabel om alles om te bouwen. Op dit moment ligt er een voorstel om dit te veranderen naar tien jaar. Dat maakt het in een keer een stuk aantrekkelijker om de ruimtes om te bouwen. Wij steunen dit voorstel uiteraard. In Nederland staat 13% van de kantoorruimtes leeg en in Amsterdam zelfs ruim 16%. Daarvan is 15% tot 20% geschikt om om te bouwen tot woonruimte. Dat is ruim een miljoen vierkante meter²!

Een andere maatregel tegen hoge prijzen is een betere controle op huisjesmelkers.

Hypotheekrenteaftrek

De hypotheekrenteaftrek verstoort de woonmarkt en gaat uit van een soort omgekeerde solidariteit; hoe rijker je bent, hoe meer je ervan profiteert. De huizenprijzen zijn hierdoor opgedreven en daarom is het erg moeilijk voor starters om een huis te kopen. Ook worden de huren hoger, omdat de huizen meer waard zijn. Een slechte zaak voor jongeren dus. Wij willen dat starters een huis kunnen aanschaffen voor een redelijke prijs. Op dit moment zijn we jaarlijks 11 miljard kwijt aan de aftrek, inclusief de aftrek op goedkopere huizen. **Speerpunt: Voor huizen tot 300.000 euro krijg je hypotheekrenteaftrek. Daarboven schaffen we het geleidelijk af.**

De Nederlandse huizenbezitter heeft gemiddeld een hypotheekschuld die de afgelopen jaren is verdrievoudigd^{2b}. Nederlanders steken zich dus flink in de schulden voor een huis. Dat komt deels door de hypotheekrenteaftrek, die hen de mogelijkheid geeft om een huis aan te schaffen dat duurder is dan ze eigenlijk kunnen kopen. Daardoor worden de prijzen omhoog gedreven. In ieder

² <http://www.vrom.nl/pagina.html?id=47598> ^{2b} <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/macro-economie/publicaties/artikelen/archief/2006/2006-2068-wm.htm>

geval vinden wij het belangrijk dat starters wel een woning kunnen kopen en bij huizen vanaf drie ton zijn mensen kapitaalkrchtig genoeg om dat zelf te kunnen.

Een bijkomend nadeel is dat deze regeling vooral banken bevoordeelt. Zij houden hier veel rente aan over en het geeft ze kans om allerlei risicovolle producten uit te zetten. Dit is een van de oorzaken van de crisis op de Amerikaanse huizenmarkt die in 2008 is ingezet.

In het algemeen moet de doorstroming op de woningmarkt bevorderd te worden. Daarom willen we de overdrachtsbelasting halveren, omdat dit de drempel om door te stromen verlaagt.

Hoofdstuk 3: Werken

Iedereen die werkt levert een bijdrage aan de economie. Mensen die werken hebben geld te besteden, mensen die geld besteden stimuleren de bedrijven, die vervolgens weer mensen in dienst kunnen nemen. Lijst 17 wil graag dat zoveel mogelijk mensen door middel van (vrijwilligers)werk een bijdrage leveren aan Nederland. Daarbij moet extra rekening worden gehouden met jongeren.

Enkele partijen willen ontslagregelingen versoepelen en het aantal tijdelijke contracten dat een werkgever mag aanbieden voor hij verplicht is een vast contract te geven uit te breiden. Dit vergroot de onzekerheid bij jongeren voor de toekomst en Lijst 17 wil dit daarom niet hebben.

De werkende bevolking moet de niet-werkende bevolking grotendeels te onderhouden. Omdat meer jongeren studeren dan vroeger en omdat we allemaal steeds ouder worden, wordt de beroepsbevolking steeds kleiner. Daarom ziet Lijst 17 het als noodzakelijk om de AOW te verhogen tot 68 jaar. Daarover valt meer te lezen in ons hoofdstuk over bezuinigingen.

11

Daarbij moet werken zoveel mogelijk worden gestimuleerd. Het minimumloon mag niet worden afgeschaft. Discriminatie op de werkvloer en in sollicitaties moet worden bestreden. Ook is het belangrijk om het vestigingsklimaat voor bedrijven te verbeteren, bijvoorbeeld door minder strenge regelgeving.

Speerpunt: Tijdelijke uitkeringen zijn prima, maar met als doel om snel weer aan het werk te gaan.

Wanneer we de mensen die kunnen werken, maar die een uitkering ontvangen, aan het werk zetten vangen we drie vliegen een klap. We hebben meer mensen op de arbeidsmarkt, de persoon in kwestie kan zich inzetten voor onze samenleving en we besparen de kosten van een uitkering. Om te bevorderen dat zoveel mogelijk mensen aan het (vrijwilligers)werk gaan is een heel pakket van maatregelen nodig. Ten eerste willen we dat werknemers van het UWV deels beloond worden op basis van het aantal mensen dat zij aan een baan helpen. Daarnaast willen we meer inzetten op persoonlijke begeleiding en eventuele omscholing van mensen in de WW. Naast de sollicitatieplicht voor WW'ers willen we hen ook oproepen om in ieder geval vrijwilligerswerk te doen. Het sociale vangnet moet in ieder geval geen hangmat zijn.

- Voor veel werkzoekenden ouder dan 50 jaar is het vaak lastig om een baan te vinden. Werkgevers worden afgeschrikt door verhalen over lagere productiviteit of flexibiliteit bij oudere werknemers.

Wij willen het eenvoudiger maken voor deze groep om aan een baan te komen. Om tot een goede oplossing te komen willen we om de tafel met o.a. het bedrijfsleven om te kijken wat we hier het beste aan kunnen doen. Productiviteit is belangrijk, maar ook niet alles. Oudere werknemers hebben vaak veel levens- en werkervaring, expertise en nuttige contacten. Veel bedrijven zouden er daarom sowieso goed aan doen om te zorgen voor een goede balans in hun personeelsbestand.

- Lijst 17 realiseert zich dat de manier waarop we naar werken kijken hard aan het veranderen is. Flexibele werktijden en thuiswerken willen we zo veel mogelijk bevorderen, ook omdat het files terugdringt. Hetzelfde geldt voor het bemoedigen om meer in de buurt van je baan te gaan wonen.

Hoofdstuk 4: Infrastructuur

Openbaar vervoer

Speerpunt: Lijst 17 wil dat het OV betaalbaar blijft.

Openbaar vervoer is belangrijk. Het is een milieuvriendelijkere manier om jezelf door het land te verplaatsen. Het openbaar vervoer van nu kan echter een stuk beter. Er wordt te weinig onderhoud gepleegd en dat zorgt voor extra vertragingen, bovenop de gebruikelijke vertragingen. De OV-chipkaart werkt nog steeds niet goed en kost veel meer dan was begroot. Doordat er niet altijd poortjes aanwezig zijn, vergeten mensen weleens uit te checken. Er zijn veel meer stations zonder poortjes dan van tevoren is toegezegd door de NS. Vergeten uit te checken betekent nu meteen een boete van € 20 bij de NS³. De prijsstijgingen sinds de invoering van de OV-chipkaart zijn op veel trajecten hoger dan 15%⁴. De NS verdient meer dankzij de reizigersinformatie die de OV-chipkaart ze geeft, maar ondertussen wordt het voor de reiziger steeds duurder.

Lijst 17 wil dat de problemen zo snel mogelijk worden opgelost, want zoals het nu gaat is belachelijk. Totdat dit allemaal is opgelost willen we de prijsverhogingen van de NS beperken.

Meer vervoer in de avond en nacht

Overdag zijn de verbindingen redelijk goed, maar 's avonds en 's nachts zijn veel steden en wijken slecht bereikbaar. Veel jongeren hebben daardoor moeite om thuis te komen. Er moeten daarom meer nachtbussen en –treinen komen. **Speerpunt: Lijst 17 wil meer openbaar vervoer in de avond en nacht.**

Autowegen

Lijst 17 is uiteraard voor goede autowegen, maar wil momenteel niet extra investeren in nieuw asfalt. We zien wel het probleem dat de snelwegen aan het dichtslibben zijn. De afgelopen jaren hebben we gezien dat autorijden duurder maken niet zo'n groot effect op de files heeft. Als we het autorijden en autobezit nog veel duurder maken gaat het wel een negatief effect hebben op het

³ <http://www.nu.nl/algemeen/1902304/onduidelijkheid-over-beveiligde-ov-chipkaartpoort.html>

⁴ <http://www.nieuwsbladdeband.nl/page/Lokaal/Regionaal/Lokaal-nieuws/PvdA-Nunspeet-stelt-vragen-over.499462.news>

http://zwolle.sp.nl/bericht/44286/100428-sp_ov_chipkaart_leidt_tot_prijsstijging_van_18.html

bedrijfsleven en op gezinnen. Voor de oplossing van files is een totaaloplossing nodig. Zes onderdelen daarvan zijn het stimuleren van thuiswerken, flexibele werktijden, wonen in de buurt van werk, goed en betaalbaar openbaar vervoer, carpoolen en vrachtverkeer vaker via de trein of over het water. Op elk gebied zijn verschillende projecten die dit bevorderen. Lijst 17 gaat niet stemmen voor tolpoortjes of de kilometerheffing.

Hoofdstuk 5: Volksgezondheid

Onder volksgezondheid valt ontzettend veel te zeggen en we zouden hier makkelijk tientallen pagina's aan kunnen wijden. Vooralsnog zullen we het beperken tot een paar punten die voor ons belangrijk zijn.

Het welzijn van alle burgers is belangrijk voor ons. We zien een aantal problemen op het gebied van gezondheid zoals een toename van het aantal mensen met overgewicht, bovenmatig alcoholgebruik, maar ook bijvoorbeeld een hoog percentage eenzaamheid (33%⁵). Over het algemeen willen we al deze problemen bestrijden, maar niet met paardenmiddelen. Daarnaast vinden we vrijheid en eigen verantwoordelijkheid erg belangrijk. Mensen moeten zelf kunnen kiezen om veel te eten of drinken, maar als overheid zien we wel een taak om te zorgen voor goede voorlichting, zeker voor jongeren. Daarbij hoort ook dat we in ieder geval willen verzorgen dat er in schoolkantines de keuze voor gezond voedsel is, zonder dat we snoep willen verbieden.

13

Gezondheidszorg

Op dit moment zien we in de gezondheidszorg wat er gebeurt als we niet meer fatsoenlijk voor onze ouderen kunnen zorgen. Bedden worden niet voldoende verschoond, ze kunnen zelden naar buiten, mogen bijna nooit douchen, etc. Het behoeft weinig voorstellingsvermogen om de catastrofale gevolgen te zien als er nog minder geld beschikbaar is voor de ouderenzorg.

Aan de ene kant moet de zorg voor ouderen direct verbeterd worden. Dat kost geld. Aan de andere kant zijn er ook plaatsen in de zorg waar bezuinigd kan worden. We willen voorkomen dat we aan symptoombestrijding gaan doen en we willen problemen in de kern aanpakken. Voor een totaaloplossing is echter een goed onderzoek nodig dat de kernproblemen van het huidige zorgsysteem blootlegt en zo'n onderzoek is er nog niet. Een van de eerste dingen die we gaan doen als we in de Tweede Kamer komen is het initiëren van een dergelijk onderzoek.

Lijst 17 wil trouwens geen vaste bijdrage voor een doktersconsult en we willen het eigen risico ook niet omhoog. Gezinnen met lage inkomens kunnen dan hun zorg niet meer betalen of geen zorg aanvragen terwijl het nodig is. We willen tevens dat de anticonceptie weer terugkomt in het basispakket, in ieder geval tot 23 jaar, zoals eerst het geval was.

⁵ http://www.rivm.nl/vtv/object_document/o14375n50150.html .

Jeugdzorg

De Jeugdzorg functioneert niet goed. Zo worden jongeren met een zorgindicatie vaak in justitiële inrichtingen geplaatst vanwege ruimtegebrek en zijn de wachtlijsten in het algemeen te lang. Als je in Nederland als jongere een strafbaar feit pleegt, ben je niet in contact met 1 organisatie, maar gelijk met een stuk of 16. Het is net een spinnenweb, waar je dan moeilijk uitkomt. Voor Lijst 17 heeft het een hoge prioriteit om deze en andere problemen in de Jeugdzorg op te lossen. Tot slot willen we voorkomen dat ieder druk kind direct Ritalin voorgeschreven krijgt. Veel kinderen verliezen hier een groot deel van hun identiteit door, terwijl de oorzaak niet medisch is⁶.

Hoofdstuk 6: Klimaat en milieu

Milieu

Lijst 17 staat voor een goede balans tussen mens, milieu en economie. Deze balans is in de huidige samenleving doorgeslagen naar varkensflats en megastallen. Wij zijn dan ook tegen de bio-industrie en willen duurzame ondernemingen, zoals scharrelveehouderijen, belonen en bevorderen door stimuleringsregelingen in te voeren.

- Dierproeven moeten verder worden beperkt en moet er meer toezicht op proeven met dieren worden gehouden. We zijn blij met de vorderingen van de laatste jaren en we hebben gezien dat de lijn die bijvoorbeeld de Dierenbescherming inzet met het voeren van de dialoog en het uitreiken van prijzen (LEF in het Lab-prijs) voor het terugdringen van dierproeven een constructieve lijn is die tot veel resultaat leidt.

14

Duurzaamheid

De wereldbevolking pleegt momenteel roofbouw op onze planeet. De aarde is ontzettend vervuild en we verbruiken veel meer fossiele brandstoffen dan dat er bij komen. Met de exponentiële groei van grote landen als China en India zal het energieverbruik en de vervuiling alleen maar toenemen. Het kan haast niet anders of er wordt in de komende decennia een punt bereikt waarop het niet meer verder kan. Als we dat punt bereikt hebben zijn we te laat. Om dat te voorkomen is het van belang dat we ons consumptiepatroon structureel veranderen. Lijst 17 realiseert zich hoe lastig het is om voorloper te zijn, want in het huidige systeem betekenen stevige milieumaatregelen vaak dat de concurrentiepositie van Nederland wordt aangetast (denk aan de vliegtaks). Daarom willen we dat Europa in overleg met o.a. de VS, Rusland, China en Japan tot plannen komt die een stuk ambitieuzer zijn. In Nederland willen we sowieso de recycling bevorderen van de 2 miljoen kilogram aan huishoudelijke apparaten die we elk jaar weggooien in Nederland.

Wij gaan € 500 miljoen per jaar uit de aardgasbaten investeren in het onderzoek naar nieuwe bronnen van duurzame energie en naar betere manieren om bijvoorbeeld zonne-energie op een goedkope manier klaar te maken voor massaal gebruik. Als we deze investering niet maken zullen we op een later moment extra energie moeten importeren, wat extra geld kost. Als we het zelf doen geven we een goed signaal af en zijn we voor duurzame energie niet afhankelijk van anderen.

⁶ <http://www.depers.nl/wetenschap/86426/Tien-jaar-Ritalin-geen-reden-voor-een-feestje.html>

Groen

Sommige gemeenten kappen bomen en vormen plantsoenen om tot grasvelden als bezuinigingsmaatregel. Nederland heeft al weinig groen en dit groen wordt dan ook nog eens vernietigd door de overheid. Dit is onacceptabel en het groen in Nederland moet dan ook zo veel mogelijk behouden worden. We zijn voor meer groen, bijvoorbeeld in de vorm van parken in de stad. We zijn tegen de import van tropisch hardhout.

- De verschillende natuurgebieden in Nederland zijn niet met elkaar verbonden. Hierdoor kunnen veel dieren en planten zich niet verspreiden. Dit kan worden verholpen door zogenaamde ecoducten. Deze ecoducten verbinden gebieden met elkaar en beschermen de weinig maar ontzettend waardevolle natuurgebieden. De Europese Unie kent subsidies die we hiervoor kunnen gebruiken.

Hoofdstuk 7: Privacy (en internet)

Speerpunt: Privé blijft privé! Op dit moment worden steeds meer gegevens geregistreerd op steeds meer plekken. Er wordt geregistreerd waarvoor je je pinpas gebruikt, waar je naartoe belt, welke websites je bezoekt, wat voor boodschappen je doet en waar je naartoe reist. Deze gegevens worden lang bewaard (google bewaart informatie voor tientallen jaren) en dat is niet best. Nog even en de gegevens worden gecombineerd en iedereen kan voor een paar euro een samenvatting van je leven kopen. De overheid werkt hard mee aan dit proces: big brother is watching you. Wat ons betreft moet er snel een grens getrokken worden. Onder het motto van veiligheid, zijn we juist steeds minder veilig en liggen onze gegevens steeds vaker – soms letterlijk – op straat. Verder willen we veel minder telefoontaps en internettaps.

15

Nederland is een van de koplopers wat betreft privacy ontnemende maatregelen zoals internettaps en telefoontaps. Deze taps zijn de laatste jaren weer fors toegenomen.

Lijst 17 is tegen het structureel tappen van internetverbindingen. Bij een internettap wordt gedurende een maand al je internetverkeer nagekeken, dit is inclusief bankzaken, mails etc. In Nederland kan je dus wapens smokkelen via de post vanwege het briefgeheim, maar worden de mails aan je geliefden meegelezen door iemand van de AIVD.

Wat betreft telefoontappen zijn de vooruitzichten niet zo goed. In 2007 werd een wet aangenomen waarbij de AIVD een meldingsplicht heeft nadat je bent afgetapt. Onze Minister wilde daar vanaf, omdat dit onnodig en tijdrovend zou zijn.

We zijn niet geheel tegen tappen, maar alleen wanneer aan strenge voorwaarden is voldaan. Er moet bijvoorbeeld tenminste sprake zijn van aantoonbare (mogelijke) dreiging.

Wat wil Lijst 17?

- Lijst 17: is tegen het aftappen van internet- en telefoonverkeer zonder tussenkomst van een rechter.

- Zolang aftappen nog toegestaan is zal Lijst 17 er op toezien dat de meldingsplicht wordt nageleefd.
- Het opslaan van internet en belgedrag gaan we terugbrengen naar maximaal drie maanden. Dit om enerzijds misdrijven wel op te kunnen lossen, anderzijds om de privacy van de burger te kunnen waarborgen.
- Lijst 17 wil geen extra internetbelasting
- Lijst 17 vindt dat internet inmiddels zo belangrijk is geworden dat mensen er niet van mogen worden afgesloten als straf vanwege bijv. illegaal downloaden.
- Volgens veel jurisprudentie geldt het briefgeheim niet voor e-mails, omdat de wet niet duidelijk genoeg is geformuleerd. Wij willen in ieder geval dat het briefgeheim ook gaat gelden voor e-mails.

Hoofdstuk 8: Integratie

Lijst 17 staat voor een samenleving waarin iedereen meedoet. We willen kansen bieden aan ALLE jongeren, niets slechts aan bepaalde groepen. Alle jongeren, onafhankelijk van sociale klasse of achtergrond moeten de kans krijgen zich te ontwikkelen. Het wordt tijd dat Nederland inziet dat diversiteit juist een kracht kan zijn in plaats van een zwakte. Natuurlijk moet wangedrag hard worden aangepakt, maar Lijst 17 gelooft dat vrijwel alle jongeren willen meedoen aan onze maatschappij, als ze zich maar welkom voelen en kansen zien.

16

Lijst 17 vindt wel dat meedoen van twee kanten moet komen. Het is nodig dat iedereen de Nederlandse taal leert. Voorts zien we jongeren vaak verdwalen in het bureaucratische web van de overheid. Wij willen daarom dat alle communicatie vanuit de overheid begrijpelijker wordt geformuleerd en dat er een centraal aanspreekpunt komt voor jongeren met vragen over onderwijs of ondernemen.

Speerpunt: Jongeren zijn de sleutel tot succesvolle integratie

Wij willen laten zien dat jongeren samen moeten strijden tegen de onverdraagzaamheid. Zij moeten straks samen met elkaar deze samenleving draaiende houden. Zij zijn nog flexibel en komen op school met veel culturen in aanraking.

Nederland Tolerant

Er zijn al veel initiatieven in NL zoals Heilig, Gelijk=Gelijk en Tweede Wereldoorlog in Perspectief, waarin basis- en middelbare scholieren in contact komen met jongeren uit andere culturen. Hier

leren ze zich beter te verplaatsen in de ander en de geschiedenis en leren samen met de ander een oplossing te zoeken voor maatschappelijke problemen, zoals discriminatie. Het blijkt dat de jongeren veel vooroordelen verliezen en beter met elkaar om kunnen gaan. De kern zit erin dat mensen erbij betrekken altijd een beter effect heeft dan mensen isoleren. Jongeren begrijpen dat en in de oplossingen die ze aandragen in deze projecten komt altijd naar voren dat ze de verschillende groepen kennis met elkaar willen laten maken. Met debatten, met sport of met bijvoorbeeld toneel.

De multiculturele samenleving is niet mislukt, maar het gaat ook niet vanzelf. Het ontkennen van de problemen, zoals de laatste decennia is gebeurd in de politiek, heeft averechts gewerkt, want die problemen moeten gewoon worden opgelost. Maar de basis is dat we met z'n allen in dit land wonen en er samen wat van moeten maken. En daarnaast, mensen zijn vaak het product van hun omgeving. Veel cynici beamen dat indirect door te stellen dat buitenlanders een bepaalde verkeerde 'cultuur' hebben. Cultuur is echter niet aangeboren. Dat betekent dat als je wil dat mensen zich anders gaan gedragen, dat je zelf het goede voorbeeld moet geven, dat je ze moet betrekken, dat je ze laat zien waarom jouw waarden dan zoveel beter zijn. En dat doe je niet door mensen massaal te stigmatiseren, uit te schelden of dood te wensen. Dat is juist ontzettend zwak. En je houdt steeds minder mensen over die zich willen inzetten voor je land. Terwijl zonder immigranten onze beroepsbevolking nog veel kleiner zou zijn, ook relatief. Van welke kant je het ook bekijkt, mensen betrekken is altijd beter dan isoleren. Wij zijn voor de positieve oplossing!

17

Hoofdstuk 9: Economie

De economie heeft de afgelopen jaren een flinke deuk opgelopen. Het kapitalistische systeem waarin we leven heeft veel voordelen, maar helaas ook een aantal nadelen. De nadelen en de gevolgen daarvan hebben we kunnen zien bij veel banken. Winst was het enige dat telde.

Op de internationale economie heeft Nederland maar een beperkte invloed. Nationaal kunnen we er in ieder geval voor zorgen dat de economie draaiende wordt gehouden door het verbeteren van het vestigingsklimaat, zorgen dat de investeringen op peil worden gehouden en dat banken weer vaker geld lenen aan elkaar en aan particulieren. We moeten vooral kijken naar de lange termijn.

Lijst 17 pretendeert niet de economie volledig te kunnen sturen. Dat willen we ook niet. Aan de andere kant zijn er een aantal zaken die sowieso moeten worden geregeld. **Zo wil Lijst 17 geen bonussen meer voor banken die staatssteun ontvangen.** Daarnaast moet er meer toezicht zijn op banken. Los daarvan is de economie vooral een middel om welzijn te bevorderen. Daarom willen we ons speciaal richten op Nederlanders die aan het eind van hun geld een stukje maand overhebben.

Armoede

Nog steeds leeft 7% van de Nederlanders onder de armoedegrens. De afgelopen jaren is dat percentage licht gedaald en dat willen we verder omlaag brengen. Gelukkig bestaat er inmiddels veel beleid waarmee minima enkele duizenden euro's per jaar extra kunnen besparen. Helaas weten veel van hen de weg niet te vinden naar de juiste loketten. Daarmee komt veel hulp dus niet aan. Lijst 17 vindt dit vreselijk en wil dat er alles aan gedaan wordt om dit geld op de juiste plek te krijgen.

Ontwikkelingssamenwerking:

De meeste mensen zijn wel voor ontwikkelingssamenwerking, maar niet voor de manier waarop. Dat komt voornamelijk omdat het geld niet altijd op de goede plek terecht komt.. Lijst 17 voelt een verantwoordelijkheid voor landen waar het minder goed gaat en wil daar graag vooral op de volgende manier aan bijdragen:

- Lijst 17 wil **verplichte samenwerking van NGO's**. Dit verhoogt efficiëntie en in het verleden heeft dit ook veel succes met zich meegebracht. Dit blijkt ook in het onlangs vernieuwde Cotonou-verdrag⁷.

- **Micro-investeringen**: Je leent kleine bedragen aan mensen in armere landen, waardoor je een nieuwe groep ondernemers creëert. Er gaan geen banen verloren op deze manier, omdat je de mensen zelf aan de slag laat gaan met het geld dat ze lenen. Zij creëren nieuwe werkgelegenheid.

- **Patient capital**: Ook hierbij wordt geld uitgeleend aan mensen in onderontwikkelde landen, alleen krijgen zij langer de tijd om hun idee/bedrijf van de grond te krijgen. Er wordt een groter bedrag geïnvesteerd in een kleiner bedrijf.

- **Voorwaarden voor ontwikkelingshulp**: Het is belangrijk dat geldstromen op de goede plek terecht komen. Lijst 17 ziet echter niets in het opdringen van democratie als voorwaarde voor hulp.

In het algemeen willen we de focus meer leggen op kennisoverdracht dan op materieel.

Hoofdstuk 10: Bureaucratie en duidelijke taal

Speerpunt: minder bureaucratie → Minder regels

Nederland houdt van regelzucht, dat maakt alles lekker "duidelijk". We moeten af van de cultuur dat alles volledig moet worden dichtgetimmerd. Het werkt verlamdend, je kán niet op alles voorbereid zijn en ondertussen ontmoedigt dit het creatief denken.

Voorbeeld: je mag wel met een biertje zitten op een terras, maar niet staan. In de tram wel met 1 kinderwagen, maar niet met 2. De handhaving van dit soort regels kost handenvol geld. Al dit soort nutteloze regels moeten er allemaal uit. Het is slechts een middel, niet het doel. Het doel is namelijk om een ordelijke, veilige samenleving te hebben en deze regels zijn daarin volslagen nutteloos.

⁷ http://ec.europa.eu/development/geographical/cotonouintro_en.cfm

Alles in protocollen vastleggen geeft schijnzekerheid. Stopt het pesten als een school een pestprotocol heeft?

Die regeldruk komt van het Rijk, gemeenten, accountants en de onderwijsinspectie, maar ook van brandweer en Arbodienst. Er zijn besturen die ruim honderd plannen en protocollen voor veiligheid en kwaliteit in de kast hebben staan⁸. Dit is uit de hand gelopen en het moet gewoon stoppen.

Daarnaast komen veel regels voort uit richtlijnen van Europa. NL is hier vaak het braafste jongetje van de klas. Terwijl het alleen maar richtlijnen zijn en andere lidstaten nog ver achter lopen. Hier ligt ook een kans om het aantal regels in te perken.

Speerpunt: duidelijke taal in de politiek en weten waar je zijn moet.

Het Europees Referentie Kader (ERK) deelt taalvaardigheid op in zes niveaus⁹. Het gemiddelde van Nederlanders ligt op B1. De meeste kranten hebben als niveau C1, wat twee niveaus hoger is en veel politici gebruiken C2. Uit alle taalonderzoeken blijkt dat gemiddelde Nederlanders de ambtelijke taal letterlijk niet begrijpen, laat staan als het gaat om voortijdige schoolverlaters¹⁰. Het is goed om in het onderwijs zoveel mogelijk aandacht te besteden aan taal, maar het is te makkelijk, arrogant zelfs, om te stellen dat iedereen zich maar moet aanpassen aan de hoger opgeleiden. Wij willen duidelijke taal voor burgers. Formulieren moeten begrijpelijker worden gemaakt.

19

Voor veel jongeren is het door de taalbarrière extra lastig om iets voor elkaar te krijgen bij de overheid. Ze worden nog vaker van het kastje naar de muur gestuurd. Als je als jongere in Nederland een strafbaar feit pleegt krijg je opeens met 16 organisaties tegelijk binnen Jeugdzorg te maken.

Al deze organisaties samen - denk aan o.a. Family's First en Cardea -, maken het niet overzichtelijker.

Het is simpel: er moet een jeugdloket komen waar jongeren op een laagdrempelige manier duidelijk wordt gemaakt waar ze moeten zijn en wat ze moeten doen. Voor hulp bij uitkeringen, voor vragen over werk, bij problemen met ouders, als je wil ondernemen, gewoon een loket dat je verder helpt.

Hoofdstuk 11: Overig

Discriminatie

⁸ http://www.volkskrant.nl/binnenland/article522990.ece/Negen_kilo_overbodige_regels_voor_scholen

⁹ http://www.taalleermethoden.nl/Portals/0/Uitleg_niveaus_ERK.pdf

¹⁰ http://www.bureau-ice.nl/upload/files/Bureau_ICE_Profiel%20nr%20%2001-08.pdf

Wij zijn tegen alle vormen van discriminatie en wij vinden dan ook dat het niks mag uitmaken welke seksuele geaardheid, huidskleur, afkomst, levensovertuiging of politieke gezindheid iemand heeft. Iedereen dient elkaar te respecteren en de overheid moet hierop toezien. Scholen zouden homoseksuele leraren niet mogen weigeren en ambtenaren in dienst van de overheid moeten homohuwelijken gewoon voltrekken. Lijst 17 wil verder het huidige beleid m.b.t. abortus, euthanasie en homohuwelijken in stand houden.

Detentie

Straffen na een misdaad is geen doel op zich. Uiteindelijk willen we een veilige samenleving waarin zoveel mogelijk mensen kunnen functioneren. Straffen zijn soms nodig om de veiligheid voor anderen te kunnen garanderen of om een gedragswijziging bij een gedetineerde in gang te zetten. Het doel moet altijd zijn om de gevangene uiteindelijk weer goed mee te laten draaien in de maatschappij, indien mogelijk.

Het vroegtijdig opsluiten van jongeren blijkt niet goed te werken. Vaak gaan zij opnieuw in de fout, en na een celstraf voelen ze zich meer verwant met de medegevangenen dan met de maatschappij. Er is sinds twee jaar de mogelijkheid om jongeren naar een zogeheten 'heropvoedingsgezin' te sturen. Er zijn genoeg plekken in Nederland beschikbaar, echter wordt deze maatregel weinig gebruikt. Daarnaast worden gevangenen steeds comfortabeler, dit kost veel geld en schrikt minder af.

- Lijst 17 wil het gevangenisleven versoberen.
- Lijst 17 zou wil meer jeugdcriminelen naar heropvoedingsgezinnen worden gestuurd.

Vrijwilligerswerk

Vrijwilligers zijn een van de belangrijkste onderdelen van de samenleving. Zonder vrijwilligers zouden veel maatschappelijke organisaties niet kunnen bestaan. Daarom is het belangrijk dat vrijwilligers de waardering krijgen die ze verdienen, maar ook dat wordt gestimuleerd dat ze dit werk blijven doen.

Lijst 17 vindt de invoering van de maatschappelijke stages binnen het voortgezet onderwijs om die reden een goede keuze.

Speerpunt: Softdrugs legaal maken!

Al het geld dat nu coffeeshops binnenkomt gaat het zwarte circuit in.

Het wordt voornamelijk geïnvesteerd in illegale zaken: wapens, hard-drugs etc. Dat zijn samen miljarden euro's. Het is belachelijk dat we dat toestaan, dus Lijst 17 wil dit we uit het illegale circuit halen. Je kunt het dan ook belasten via accijnzen en BTW. Tot slot hebben we ook meer zicht op wat er gebeurt achter de deur van de coffeeshop en we kunnen de kwaliteit in de gaten houden. Dit verhoogt de veiligheid van de gebruiker.

Wat doen we met privé-plantages? Wat ideaal zou zijn is een systeem waarin de coffeeshophouder een vergunning krijgt om zijn eigen weed te kweken voor de verkoop. De koper moet zich dan registreren en komt dan in een systeem, krijgt een pasje en kan daar alleen kopen met dat pasje. Het gebruik zal niet of nauwelijks toenemen. Iedereen die softdrugs wil gebruiken in NL kan dat nu al redelijk eenvoudig doen. We zijn wel voor goede voorlichting uiteraard. Juist omdat softdrugs straks legaal zijn, kan de overheid betere voorlichting geven.

Extra argumenten:

- Alcohol en tabak zijn ook verkrijgbaar en dat is veel schadelijker. Als we niets doen blijft softdrugs echter in het criminele circuit.
- Niet de overlast op straat rond deze shops is het probleem, maar de misdaad die er achter vandaan komt. Veel van de criminaliteit, vrouwen- en wapenhandel, illegale prostitutie, harddrugs en de daarmee gepaard gaande geweldsmisdrijven zijn steeds vaker verbonden met de netwerken die de kern vormen van de grootschalige softdrugsteelt, -import en -handel¹¹.
- Af en toe een joint is niet het einde van de wereld. En er zit een crimineel circuit achter waarin miljarden euro's omgaan. WTF! Waarom heeft niemand hier nog iets tegen gedaan?

21

Opbrengst van legalisering:

Volgens de rapporten van de 'bezuinigingscommissie' Veiligheid en terrorisme van het Ministerie van Financiën levert het legaliseren van softdrugs € 420 miljoen euro per jaar op. € 160 miljoen zou vrijvallen op de begroting van politie en justitie, € 260 miljoen door belastingheffing¹² (p.38). Het CPB heeft in 2004 uitgerekend dat de opbrengst mogelijk boven de € 500 miljoen per jaar ligt.

¹¹ http://www.nrc.nl/opinie/article2475753.ece/Reguleer_de_wietteelt_nu_eindelijk

¹² <http://www.minfin.nl/dsresource?type=pdf&objectid=minfinbeheer:73763&versionid=&subobjectname=>

Hoofdstuk 12: Bezuinigen (de Cut-list)

Niemand kan er nog omheen. Er zal een groot bedrag bezuinigd moeten worden. Er moeten pijnlijke keuzes genomen worden. Het Ministerie van Financiën heeft een twintigtal commissies aan het werk gezet die op zoek zijn gegaan naar goede manieren om te bezuinigen. Er zijn twintig rapporten waaruit we enkele voorstellen willen overnemen. We willen bijvoorbeeld de voorgestelde bezuinigingen op het waterbeheer overnemen, dat levert € 300 miljoen per jaar op¹³. Daarnaast hebben wij zelf ook veel ideeën om geld te besparen die we nog willen uitwerken. Het zou dus goed kunnen dat we later met extra bezuinigingsmaatregelen gaan komen. Voor nu is het belangrijk om de vijf grootste besparingen te noemen.

Wij willen voorop stellen dat bezuinigingen het land en de economie zo min mogelijk moeten schaden en dat we liever geen voorschot nemen op de toekomst. Wij nemen de politiek en onze eigen partij serieus en we staan een solide economisch beleid voor.

De vijf belangrijkste bezuinigingsvoorstellen worden hieronder op een rijtje gezet. Als ons programma volledig wordt uitgevoerd bezuinigen we over vier jaar gemiddeld 5 miljard per jaar, dus 20 miljard in vier jaar. Dat komt goed uit, want het CPB heeft aangegeven dat Nederland 19 miljard moet bezuinigen om er in 2015 weer goed voor te staan. Omdat de AOW en de hypotheekrenteaftrek naar verloop van tijd meer zal opbrengen, zal er na 8 jaar structureel 10 miljard bezuinigd kunnen worden per jaar.

22

Daarnaast levert legalisering van softdrugs een half miljard euro per jaar op.

Hoofdstuk 13: Joint Strike Fighter NIET aanschaffen

De Joint Strike Fighter (JSF) moet de opvolger worden van de verouderde F16's. Lijst 17 is hier kritisch over, wij stellen ons zelf de vraag: wat levert het op? Het project kost ontzettend veel geld, terwijl Nederland elke cent hard genoeg nodig heeft voor alleen al de basisvoorzieningen. Wij hebben die investering in de JSF niet nodig voor een veiligere wereld. Waarom zouden we dan 6 miljard (!) euro uitgeven aan 85 straaljagers¹⁴. En dan weten we ook nog dat het bedrag een stuk hoger uit kan vallen, de prijs is inmiddels al bijna 50% gestegen. Bezuinigen op de JSF, kruisraketten en het minder ambitieus maken van gevechtsmissies leveren de komende jaren een half miljard per jaar op!

Het besluit over de aanschaf van de JSF is uitgesteld tot na de verkiezingen. De vraag is natuurlijk waarom Nederland gevechtsvliegtuigen nodig heeft. Het kost bakken met geld en

¹³ <http://www.minfin.nl/dsresource?type=pdf&objectid=minfinbeheer:73767&versionid=&subobjectname=>

¹⁴ http://www.volkskrant.nl/binnenland/article1111022.ece/Prijs_van_JSF_een_gevoelig_punt

het is niet direct nodig voor onze verdediging. Daarnaast willen we af van meedoen aan oorlogen waarvan het doel en het mogelijk resultaat niet vaststaat. Het niet aanschaffen van de JSF past dus in het minder oorlogszuchtig zijn en het zoeken naar een ambitie die beter past bij de Nederlandse begroting.

Hoofdstuk 14: AOW-leeftijd naar 68

We worden allemaal ouder, het aantal gepensioneerden wordt groter en de beroepsbevolking wordt daardoor relatief kleiner. Dat zorgt ervoor dat het zorgen voor steeds meer mensen op de schouders komt van steeds minder mensen. Eerder in dit programma hebben we al aangekondigd op wat voor manier we willen bevorderen dat de beroepsbevolking groter wordt. Wij stellen voor, net als veel andere partijen, om de AOW-leeftijd te verhogen.

Uiteindelijk is dit voor iedereen beter. Als we nu bezuinigen op onderwijs hebben we straks een slechter opgeleide generatie die de AOW niet meer kan betalen. Dan hebben we allemaal een probleem. Ook de jongeren van nu moeten straks doorwerken tot 68. Wij vinden dit een zeer eerlijke oplossing. Tegelijkertijd levert het, zodra de wet van kracht is, 5,5 miljard euro per jaar op. Een verhoging tot 67 jaar zou slechts 4 miljard euro per jaar opleveren¹⁵.

Hoe gaan we dat doen?

23

Het kabinet wilde eerst elk jaar een maand opschuiven, maar dat gaf veel administratieve problemen. Daarna wilde het kabinet op 2 data in 2020 en 2025 de leeftijd met 1 jaar verhogen. Dat schiet natuurlijk niet op.

Wij steunen graag het voorstel van Professor Kapelle om de AOW in een keer te verhogen¹⁶. Dat zouden we dan bijvoorbeeld doen in 2012. Vervolgens kunnen mensen als ze dat willen een vervroegd pensioen aanvragen (dat moet heel simpel kunnen dan) en er komt dan een tabel waarin je dat elk jaar twee maanden later mag doen, totdat die tabel op 68 jaar zit. Het voordeel daarvan is dat je direct profijt hebt en dat je mensen stimuleert om door te werken. Tegelijkertijd heb je de mensen die al tientallen jaren werken en al uitkijken naar hun pensioen niet of nauwelijks geraakt.

In zo'n tabel zou iemand die nu 60 is nog steeds op 65-jarige leeftijd met pensioen kunnen. Als je 58 bent kan het vanaf 66 jaar en als je 53 bent vanaf 67 jaar. Overigens is de gemiddelde pensioenleeftijd tegenwoordig 61 jaar¹⁷. Eerder stoppen met werken blijft mogelijk.

¹⁵ <http://www.profnews.nl/925660/aow-ingreep-brengt-4-miljard-euro-extra-in-het-laatje>

¹⁶ http://www.trouw.nl/krantenarchief/2009/11/06/2907678/Aegon_pleit_voor_geleidelijke_verhoging_AOW-leeftijd.html

¹⁷ <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/arbeid-sociale-zekerheid/publicaties/artikelen/archief/2009/2009-2909-wm.htm>

Zware beroepen zullen we ontzien. Er zijn honderden pagina's aan argumenten, maar er is geen uitweg. We moeten gewoon drie jaar langer werken. Gelukkig worden we ook gemiddeld tien jaar ouder dan toen de AOW werd ingesteld en beginnen we gemiddeld later met werken.

Hoofdstuk 15: Hypotheekrenteaftrek

Zie hoofdstuk 2.

Hoofdstuk 16: Banken met staatssteun keren geen bonussen meer uit.

Zie hoofdstuk 9.

Hoofdstuk 17: Back to Basic: Maximaal 10 ministeries!

24

Er zijn er 13 op dit moment en we willen graag terug naar 10. Hoe we dit het beste kunnen bereiken is door bepaalde ministeries samen te laten gaan. Bijvoorbeeld Verkeer en Waterstaat bij Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. Daarnaast is een grote besparing te behalen op het gebied van ICT, zoals de gemeente Amsterdam nu ook laat zien¹⁸.

Een andere mogelijkheid is om een speciaal ministerie voor Jeugd te maken. Op dit moment vallen Jeugdzaken onder 8 verschillende ministeries. Dat is erg onpraktisch en dat betekent dat veel dubbel wordt gedaan.

Er zijn trouwens 16 ministers, drie hebben geen ministerie achter zich.

Door het samenvoegen van departementen, het onderbrengen van waterschappen onder de provincies en het terugbrengen van middelen in gemeente- en provinciefonds (veel geld wordt niet namelijk niet uitgegeven en blijft hangen) kan 1 miljard per jaar bezuinigd worden. Dit blijkt uit stukken van het ministerie van Binnenlandse Zaken.

¹⁸ <http://www.automatiseringgids.nl/it-in-bedrijf/kosten-en-baten/2010/17/amsterdam-investeert-in-en-bezuinigt-op-ict.aspx> .

Nawoord:

Dit is de laatste pagina van het partijprogramma, maar een partijprogramma is natuurlijk nooit af. Er zullen altijd nieuwe ontwikkelingen zijn, nieuwe ideeën ontstaan en we zullen alle noemenswaardige veranderingen aan het publiek kenbaar maken.

In de komende tijd zullen we wellicht enkele details bijschaven, eventuele spelfouten verbeteren en alles goed laten doorrekenen.

Voor vragen en opmerkingen kan iedereen terecht bij onze persvoorlichter Marieke Bakker, bereikbaar op 06-30204903.

Hartelijk dank voor jullie aandacht.

In afwachting van wat ons nog te wachten staat, verblijven wij,

De programmacommissie van Lijst 17,

Nachshon Rodrigues Pereira (3) (Voorzitter programmacommissie)

Lot Feijen (1)

Michiel Andeweg (6)

Zoey Planjer (8)

Marieke Bakker(11)

Thijs Krens (16)

Robert Blokker (25)

26

En verder alle andere partijleden die input hebben geleverd, mee hebben gedacht, als klankbord hebben gediend, of teksten hebben geredigeerd.

Tot slot wil ik alle jongeren bedanken die ons in de afgelopen weken hebben overladen met suggesties, behoeftes en problemen.